

AKHİSAR TİCARET BORSASI ALTI EYLÜL ORTAOKULU

ÖĞRENCİ BAŞARISINDA AİLENİN ROLU VE AİLE İÇİ İLETİŞİMİN ÖNEMİ

- ❑ **DERS ÇALIŞMIYOR**
- ❑ **SÖZ DİNLEMİYOR**
- ❑ **GELECEK HEDEFİ YOK**

AİLE OKULU

ANNE BABA OLARAK

ROL MODEL OLMAK

Peki nedir rol model olmak?

- Doğdukları günden itibaren çocuklarımızın sosyalleştikleri ortamlar gittikçe çeşitlilik kazanır. Yaşamın ilk yıllarında ebeveynler ile güven ilişkisi kurulması ile başlayan süreç, zamanla çevrelerindeki kişileri rol model aldıkları dönem ile devam eder. Çeşitli davranışları, değer yargılarını, sosyal becerilerle ilintili başlıkları, düşünme ve konuşma biçimlerini bile farkında olmadan ve her yaşta taklit ederek öğreniriz. Gözlemleyerek öğrenme, düşünmeye gerek kalmaksızın yalnızca karşımızdakinin ne yaptığını gözlemlemek ve taklit etmek olarak tanımlanabilir. Taklit etme becerisi de doğumumuzdan bu yana bize eşlik eder. Bisiklet sürme, yüzme gibi pek çok becerileri deneme-yanılma ile öğrenirken, her zaman deneme-yanılma ile öğrenmek de mümkün olmadığından bazı becerileri ise başkalarını gözlemleyerek öğreniriz.

**ÇOCUĞUNUZUN
SERGİLEDİĞİ HER
DAVRANIŞ ASLINDA SİZİN
DAVRANIŞLARINIZDIR.!!!**

DÜNYANIN EN ETKİLİ İLETİŞİM METODU

OLUMLU DAVRANMAK

- Olumlu ebeveynliğin gücünü ne kadar erken yaşama geçirirseniz, çocuklar da o kadar çabuk karşılık verirler. Bu yöntemleri ilk uygulamaya başladığınızda itirazlarla, hayır cevapları ile sık sık karşılaşabilirsiniz. Çocuklar ya işbirliğine girmekten mutlu olacaklar ya da direnmek onları mutlu edecektir. Bu yöntemleri kullanmak sabır ve pratik gerektirir ancak zaman içinde alışarak ve alıştıranarak doğal olarak kullanmaya başlarsınız. Çocuklar da olumlu ebeveynlik yaklaşımına alıştıkça bu yöntemler daha etkili olacaktır.

Olumlu Davranışların Pekiştirilmesi

- Çocuklarda olumlu davranışların pekiştirile bilinmesi için öncelikle çocuğun yaşının gelişimsel özelliklerini bilmek gereklidir. Örneğin, 3 yaşına kadar çocuklar diğer çocuklar ile uyumlu bir şekilde oynayamazlar. Anne babalar 2 yaşındaki çocuklarını başka çocuklar ile oynamaları için bir ortam yaratmaya çalışırlarsa hayal kırıklığına uğrayabilirler çünkü çocukları bekledikleri uygun davranışı göstermeyebilir.

Gerçekçi Beklentiler

- ▶ Aynı şekilde 2 yaşında bir çocuk ile gezmeye gidildiğinde çocuğun uzun süre yerinde oturmayacağı bilinmelidir. Anne baba olarak böyle bir beklentiye girmek aynı şekilde hayal kırıklıklarına ve gerginliklere sebebiyet verebilir. Çünkü bu iki durumda da tanımlanan davranışlar, çocuğun içinde bulunduğu yaş döneminden beklenilmeyecek becerilerdir. Bu sebeple gelişimini desteklemeye yönelik, gelişimsel özelliklerin takip edilmesi edilmesi ve buna uygun ortamların hazırlanması gereklidir.
- ▶ Her yaş dönemine uygun yöntemi uygulamak önemlidir.
- ▶ 2 yaşındaki bir çocuğa ve 8 yaşındaki bir çocuğa farklı disiplin yöntemleri uygulamak gerekir. Dikkatini başka yere çekmek' bebekler ve küçük çocuklar için etkili olabilir ama 4 yaşındaki bir çocuk için uygun olmayacaktır. Çocuğun içinde bulunduğu döneme özgü yapabilirlikleri önemlidir

Çocuğunuzu İyi Tanımak

- Anne babanın kendi çocuğunu iyi tanması da büyük önem taşır.
- Herhangi bir disiplin yöntemi belirli bir yaş aralığı için önerilebilir, ama anne babalar zaman içerisinde bazı yöntemlerin kendi çocuklarında etkili olmadığını veya bazı yöntemlerin ise çok etkili olduğunu keşfedeceklerdir. Aileler çocuklarının davranışlarının nedenlerini anlamaya çalışırlarsa, oluşan olumsuz bir davranışı değiştirmek için ne yapabileceklerini çok daha kolay bulabilirler. Örneğin çocuk yemek yemiyorsa belki çok yorgundur, belki hastalanmak üzeredir veya başka bir sıkıntısı vardır.

Çocuğa Ulaşabilmek

- ▶ Önemli olan böyle bir durumda çocuğa ulaşılmasıdır. Her davranışın mutlaka geçerli bir nedeni olmayabilir, ancak eğer çocuğun yaptığı olumsuz davranışın çocuğa göre geçerli bir sebebi varsa, bunu bilmek çocuğa daha anlayışla yaklaşılmasını sağlayabilir. Çocukların davranışlarının bir veya birçok nedeni olabilir. Çocukların kendilerini ifade etme becerisi geliştikçe davranışın nedenini, çocukla birlikte bulup düzeltmeye çalışmak veya desteklemek önemlidir.
- ▶ Anne baba çocuğun davranışının nedenine kendi karar vermemeli, nedeni çocuktan öğrenmeye çalışmalıdır. Ailenin düşündüğü neden çocuk için geçerli olmayabilir. Örneğin, gece yalnız yatmak istemeyen çocuğun kapris yaptığını düşünen anne aslında çocuğun gece korkuları yaşadığını gözden kaçıracaktır.

Çocuklar için güven duygusu

- Çocuklar için güven duygusu yaşamlarındaki temel ihtiyaçtır. Aileler çocuklarına bakmakla yükümlüdürler. Fakat anne baba olmak, çocuk için güvenilen bir kişi olmayı beraberinde getirmez. Güven duygusu bebeklikten itibaren ihtiyaçların düzenli karşılanması ile gelişir. Çocuğa sıcaklık/sevgi göstererek, tutarlı davranarak ve ona karşı adil olarak gelişecektir. Anne babasına güvenen bir çocuk, kendisine sınırlar koyulurken onlara güvenecek ve dediklerini korkmadan yapacaktır.

Çocukla İlişkide Tutarlı Olma

- Çocukla ilişkide tutarlı olmak çok önemlidir. Tutarlı davranıldığında hep aynı davranışa aynı tepki verilir. Belli bir davranışın kimi zaman hoş görülmesi kimi zaman da aynı davranış yüzünden ceza alınması çocukta çelişkiler yaratabilir. Yaptığı davranışın doğru mu, yanlış mı olduğunu kavrayamaz. Tutarlı davranışlar sergilemek, çocuğun olumlu davranışlar öğretmek ve pekiştirmek için gerekli olan bir özelliktir. Anne babalar istenmeyen davranışlara tepkilerinde zaman zaman farklı, tutarsız davranabilirler. Örneğin, bazen aynı davranış karşısında daha hoşgörülü, bazen ise daha sabırsız ve sert olabilirler.

Çocuklarda Farklı Davranışların Sebepleri

- ▶ Farklı davranmanın birçok sebebi olabilir. Ebeveynin tavrını bazen davranışın nerede olduğu, o günkü ruh hali, çocuğun yaşı, kişiliği, kendilerine benzeyen/benzemeyen yönleri etkileyebilir. Örneğin, çocuk evde yemeğini döktüğünde kızılmıyordur ama misafirlikte dökerse kızılabilir. Anne keyifli olduğunda çocuğun evi dağıtmasını hoş görebilir, sinirli olduğunda ise kızılabilir.
- ▶ Anne babanın ruh hali çocuğa karşı davranışı etkileyebilmektedir. Anne baba arasındaki eğitim görüşlerindeki tutarlılık yani kullanılan yöntemlerde aynı dilin konuşulması önemlidir. Örneğin, bir davranış anne tarafından kabul edilemezken baba tarafından kabul ediliyorsa, çocuk kendi içinde çatışmalar yaşayabilir. Anne babanın çocuğa karşı tutarlı tepki ve davranışları, çocuğun olumlu davranışlar geliştirmesine yardımcı olacaktır.

Örneğin,

- ▶ Aile içindeki kurallar kendisine nedenleriyle aktarıldığı ve kuralları uygularken anne-baba tutarlı olduğu zaman çocuk da kurallara daha kolay uyacaktır. Aynı zamanda çocuğun iç denetim geliştirmesi de desteklenecektir.

Ailenin Olumlu Model Olması

- Ailenin olumlu model olması önemlidir. Çocuklar çok iyi birer gözlemcidir ve hayatlarında tanıdıkları ilk kişiler aileleridir. Bir video kamera gibi tüm davranışlarını kayıt ederler. Ailelerin bunun farkında olmaları gerekir. Çocuktan yapması beklenen davranışları anne babanın kendi davranışlarıyla örnek olması işi kolaylaştıracaktır. Her evin düzeni ve düzen anlayışı kendine aittir. Ancak bu düzeni sağlayacak kural veya yasakların inandırıcı olması için annenin/babanın da onlara uyması gerekir. Örnek olmak çocuktan istenilen davranışların gerçekleşmesi için bir yoldur.

İsteyin ama emretmeyin..

- Çocukların yaşamı emirlerle doludur. Düğmelerini ilikle, dişlerini fırçala, yemeğe gel vs. Ebeveynler çocuklarına sürekli olarak aynı şeyi söylemekten nasıl sıkılırlarsa çocuklar da aynı şeyleri duymaktan sıkılırlar. Tekrarlanan emirler iletişimi zayıflattığı gibi etkisini de yitirir. Talep etmenin ve sürekli bir isteği yinelemenin alternatifi sormak ya da rica etmektir. Örneğin; “Git ve oyuncaklarını topla” demek yerine “Gidip oyuncaklarını toplar mısınız” denmelidir. “Yapar mısınız” sözcükleri çocukların direnişlerini kırar ve onları olaya katılmaya davet eder.

Uzun Açıklamalardan Kaçının...

- ▶ Ebeveynler olarak isteğinizi haklı çıkarmak için konumunuzu aıkladığınızda gücünüzü yitirirsiniz, çocuğun da kafası karışır. Halbuki ocuklara direnmenin bir sakıncası yoktur ve anne ve baba her zaman patronudur.
- ▶ “Artık yatman gerekiyor, yarın zorlu bir gün olacak. Dişlerini fırçala” demek yerine sadece “Dişlerini fırçalayıp yatar mısınız?” demek yeterlidir. Erken yatmanın daha iyi olduğunu vurgulamak istiyorsanız daha sonra, çocuğa sizinle işbirliği yaptığı için memnun olduğunuzu söyleyin. ocuk yatağa girdikten sonra “Dişlerini ne güzel fıralamışsın, yarına hazırlıklı olmak için şimdi bir güzel uyuyacaksın” diyebilirsiniz. Çocuklar iyi bir şey yaptıklarında kk konuşmalara daha açık olurlar.

Devamlı Öğüt Vermekten Kaçının...

- Birçok ebeveyn çocuklarının kendileri ile konuşmadıklarından yakınırırlar. Bunun en önemli nedenlerinden biri, ebeveynlerin çok fazla öğüt ve ders vermeleridir. Davranışı güçlendirmek için iyilikler ya da kötülükler hakkında uzun söylevler verildiğinde çocuklar işbirliğinden uzaklaşırlar. Dokuz yaşından küçükler buna hazır değildirler, dokuz yaşından büyükler ise bu vaazları dinlemezler. Çocuklara ya da gençlere kaç yaşlarında olurlarsa olsunlar, söylev vermenin tek zamanı, onlar böyle bir şeyi istedikleri zamandır. Çocuk sizden bilgi istemedikçe, söylev yada ders vermek daha fazla direnç yaratır.

Pozitif Ödüllendirme Yöntemi Kullanın

Çocuğunuza doğru davranışlar öğretmek için en etkili yöntem pozitif ödüllendirme dir. Pozitif ödüllendirmeyi ödüllendirilen davranışın tekrarlanmasıdır. İki tür ödül vardır. Manevi ödül ve maddi ödül. Manevi ödül, takdir etme, öpmek, kucaklamak vb. Maddi ödüller ise çikolata, dondurma, oyuncak almak vb. ödüllerdir. Sisteme erken yaşta başlarsanız manevi ödüllerin çoğu zaman yeterli olduğunu maddi ödüllere ise bazen ihtiyaç duyulduğunu görürsünüz. Ödül sistemini belirlerken öncelikle aşağıdaki hangi tür davranışı değiştirmek istediğimize karar vermeliyiz.

- Kazandırmak istediğimiz davranışlar
- Azaltmasını istediğimiz davranışlar
- Onayladığımız ve devam etmesini istediğimiz davranışlar

Eğer bir davranışı kazandırmak istiyorsanız öncelikle o davranışı nasıl yapacağını öğretmeniz gerekir. Örneğin, çocuğunuzun ders çalışma programının olmasını ve ödevlerini bu programa göre yapmasını istiyorsanız, öncelikle bu programın kendine ne tür kolaylıklar sağlayacağını anlatmalı ve programı birlikte yaparak nasıl uyacağı konusunda önerilerde bulunmalısınız. Çocuk programa uyduğu sürece hayatının kolaylaştığını görecektir ve doğal olarak ödülünü alacaktır.

Memnuniyetinizi İfade Etmek

- ▶ Fakat önerdiğiniz olumlu davranışı uygulamayı becerdiğini gördüğünüzü vurgulamak, memnuniyetinizi ifade etmek ve sevdiği istediği bir ödülle motive etmek bu davranışına devam etme olasılığını güçlendirecektir. Mesela ödevini zamanında yaptığında birlikte oyun oynamak, hafta sonu birlikte futbol maçı izlemeye gitmek gibi.
- ▶ Eğer olumsuz bir davranışın azalmasını istiyorsanız yine ödüllendirme yöntemini kullanabilirsiniz. Örneğin odasını dağıtan bir çocuğun bu davranışını göz ardı ederek ancak odasını topladığı zaman “Odanı topladığın için çok mutlu oldum” diyerek teşvik edebilirsiniz.
- ▶ Bu yolla çocuğun yapmasını istemediğiniz davranışını görmezden gelir ancak bu davranışın olumsuzunu yaptığı zaman ise takdir ederek çocuğun olumsuz davranışı bırakmasını, bunun yerine yaptığı olumlu davranışı tekrarlamasını pekiştirmiş olursunuz. Eğer çocuğunuz evde size yardımcı olduysa ona sarılıp öpebilir ya da “bu günlerde bana çok yardımcı oldun, hadi dondurma yemeye gidelim” diyebilirsiniz.

ÇOCUĞUNUZ OKULA BAŞLAYANA KADAR TÜM
DAVRANIŞLARINI AİLESİNDEN ÖĞRENİR

REHBERLİK SERVİSİ